

Janez Toplišek, **Rodoslovje. Vodnik po poteh naših prednikov. Kako izdelati družinski rodovnik**. Druga, prenovljena izdaja. Ljubljana: Lingula, 2018, 464 strani.

Janez Toplišek je slovensko rodoslovno pa tudi zgodovinsko vedo obogatil z drugo, znatno dopolnjeno izdajo svojega doslej v slovenskem prostoru in jeziku najobsežnejšega genealoškega priročnika Rodoslovje, ki je izšel leta 2004 v samozaložbi (gl. oceno Bojana Balkovca v Zgodovinskem časopisu 59, 2005, 230–232). V poldrugem desetletju po prvem izidu se je, kot v predgovoru ugotavlja sam, na področju rodoslovnega raziskovanja zgodilo veliko premikov. Romantično zanese-njaštvo 20. stoletja se je naglo umaknilo tehnično opremljenemu raziskovanju, ki je podprto s precej več znanja. Že res, da so klasični viri, kot so matične in družinske knjige, urbarji in katastri še vedno enaki, toda vedno več virov je dandanašnji dostopnih kar na medmrežju, pojavljajo pa se tudi nove težave in izzivi.

Avtor, po izobrazbi diplomirani pravnik in magister s področja organiziranja informacijskih sistemov, je svoje več kot polstoletne izkušnje na področju rodoslovja strnil v obsežen, bogato ilustriran in didaktično zasnovan priročnik, kakršnega bi si prenekatera pomožna zgodovinska veda lahko samo želela. Posebna odlika Topliškovega Rodoslovja je nivojskost. Priročnik še zdaleč ni uporaben kažipot samo za ljubiteljske genealoge z določeno raziskovalno prakso, ampak je izjemno dragocen tudi za poklicne in bodoče poklicne zgodovinarje ter predstavnike drugih humanističnih ved. Še več, predzadnje poglavje z naslovom Rodoslovec začetnik je namenjeno popolnoma neizkušenim začetnikom.

Knjiga je zasnovana zelo sistematično in uporabniku prijazno, saj je razdeljena na 34 poglavij in 124 podpoglavij ter v pomoč iskalcu opremljena še s stvarnim kazalom. Poglavja oziroma vprašanja so narekemale avtorjeve bogate raziskovalne izkušnje, tako da je priročnik hkrati odličen posrednik za reševanje zadreg in iskanje izhodov iz slepih ulic. Poleg tega je knjiga napisana tako, da bi jo že povprečno radoveden bralec, ki ni nujno velik ljubitelj preteklosti, lahko prebral kar od začetka do konca, ne da bi se dolgočasil. Poljuden, a hkrati dovolj strokoven jezik naredi Topliškovo delo dostopno tako rekoč vsem generacijam od mladostniških dalje in nagovarja publiko z zelo heterogeno stopnjo izobrazbe.

Tri poglavja so glede na prejšnjo izdajo v celoti nova, večina pa temeljito dopoljenih, tako da je skupni obseg povečan za sto strani. V grobem bi priročnik lahko razdelili v dva dela. Polovica poglavij in približno tolikšen del knjige se

ukvarja z viri rodoslovnih podatkov. Naj samo naštejemo skupine virov oziroma poudarke poglavij: matične knjige, statusi animarum, razni cerkveni viri, imeniki (adresarji) in sezname, pokopališča, nagrobniki in osmrtnice, razne evidence prebivalstva, zemljiške knjige in katastri, urbarji in davčne evidence gospostev, naselja, hiše in zemljevidi, šolski viri, vojni in vojaški viri, sodni viri, viri o izseljencih, staro časopisje in krajevni viri. Med podpoglavji bomo našli tudi takšna, ki obravnavajo, denimo, telefonski imenik v rodoslovju, stara poimenovanja poklicev, »neprevzete mrtve« in pogrešane osebe, najdenčke, konvertite, podložniško pripadnost staršev ali pa napačno očetovstvo. Drugi del, od 18. poglavja dalje, je neke vrste vodnik v rodoslovčevo delo. Poveden je že naslov prvega poglavja Obisk v arhivu in župnišču, da ne govorimo o začetnem podpoglavju Nebogljeni rodoslovec. Toplišček odpre vrata v vse slovenske javne in zasebne arhivske ustanove, potrka na vrata župnišč in tujih arhivov, opremi rodoslovca s splošnimi nasveti, ga seznani z značilnimi rodoslovnimi iskanji, z raziskavami po naročilu, z genealoškimi računalniškimi programi, z rodoslovjem po internetu (spletni iskalniki, portali, stiki med rodoslovci), z danes vse bolj razširjenim in priljubljenim genetskim rodoslovjem, z na Slovenskem dolgo zanemarjenim plemiškim rodoslovjem pa s stičnimi vedami, ki so rodoslovcu v pomoč (paleografija, diplomatika, historično časoslovje, grboslovje idr.), nadalje z genealoškimi prikazi in analizami, ne nazadnje z etičnimi in pravnimi vidiki rodoslovnega dela. Za zahtevnejšega uporabnika je izjemno dobrodošlo zadnje poglavje Literatura in viri, saj ne odpira samo vpogleda v rodoslovno literaturo v slovenščini in v uporabljeno bibliografijo, ampak predstavlja vodnik v iskanje po spletnih knjižnicah, rodoslovnih založbah in spletnih knjigarnah. Podobno poslanstvo ima poglavje o rodoslovcih v Sloveniji in tujini z nadvse koristnimi internetnimi povezavami. Seznam virov in literature ter opozorila na spletne povezave so sicer sestavni del vsakega poglavja.

Že ob samo površnem listanju, kaj šele ob poglobljenem prebiranju dragoce- nega dela Janeza Topliška me je nič kolikokrat prešinila misel: Koliko poti, časa in naporov bi si raziskovalec lahko prihranil, če bi njegov priročnik pogosteje jemal v roke. Mimo druge izdaje Rodoslovja ne bodo mogle še mnoge generacije tako rodoslovcev kot drugih raziskovalcev preteklosti, avtor pa je z njo samo potrdil in si utrdil pridobljeni sloves vodilnega slovenskega rodoslovca.

Boris Golec